

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Джерело: журнал “Наука та метрика”

<https://nim.media/>

Головна / Аналітика / 2025-06-18

У процесі наукової, дослідницької та публікаційної діяльності, вчені зобов'язані неухильно дотримуватися встановлених норм – засад академічної доброчесності.

Саме академічна доброчесність слугує основою для всієї наукової роботи у світі, а її дотримання є обов'язковою умовою для кожного дослідника.

У чому полягають ключові принципи академічної доброчесності?
Якими можуть бути наслідки їх порушення?

ЩО ТАКЕ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ?

Академічна доброчесність – це сукупність цінностей, етичних принципів і заснованих на них правил, визначених законом, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності та учасники освітнього процесу під час навчання, викладання, наукової або творчої діяльності. Її дотримання спрямоване на формування довіри до результатів навчальної та наукової діяльності.

Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності в процесі своєї діяльності, а також сприяти їх дотриманню здобувачами освіти.

ЩО ТАКЕ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ?

Плагіат – це використання результатів чужої інтелектуальної діяльності без належного посилання на автора. Іншими словами, це привласнення чужого внеску та подання його як власного, що фактично є формою крадіжки інтелектуальної власності.

Порушення принципів академічної доброчесності, зокрема плагіат, може спричинити серйозні наслідки, у тому числі санкції з боку наукової спільноти та втрату наукової репутації. Під час підготовки цього матеріалу нами було виявлено грубе порушення академічної доброчесності, а саме самоплагіат у наукових статтях керівництва Міністерства освіти і науки України.

САМОПЛАГІАТ: ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Самоплагіат – це часткове або повне відтворення автором у новому дослідженні вже опублікованих ним раніше наукових результатів із поданням їх як нових. Зазвичай така проблема виникає тоді, коли автор не може знайти баланс між допустимим самоцитуванням і недопустимим повторним використанням власних напрацювань без належного посилання.

ЯКИМИ МОЖУТЬ БУТИ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ?

Недотримання принципів академічної доброчесності тягне за собою серйозну академічну відповідальність як для працівників закладів освіти, так і для здобувачів освіти.

Порушення академічної доброчесності також може стати підставою для розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Ці заходи спрямовані на підтримку високих стандартів якості освіти та наукової діяльності, а також на формування культури доброчесності в академічному середовищі.

1

відмова у присудженні ступеня
освітньо-наукового чи
освітньо-творчого рівня чи
присвоєнні вченого звання

2

позбавлення присудженого ступеня
освітньо-наукового чи
освітньо-творчого рівня чи
присвоєного вченого звання

НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3

відмова в присвоєнні або
позбавлення присвоєного
педагогічного звання,
кваліфікаційної категорії

4

позбавлення права брати участь у
роботі визначених законом органів
чи займати визначені законом
посади

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ: ОБОВ'ЯЗКИ
ПРАЦІВНИКІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ

ПЕДАГОГІЧНІ, НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНІ ТА НАУКОВІ ПРАЦІВНИКИ ЗОБОВ'ЯЗАНІ:

- належно посилатися на джерела при використанні чужих ідей, досліджень, цитат чи фактів
- неухильно дотримуватися норм чинного законодавства у сфері авторського та суміжних прав
- надавати правдиву інформацію про застосовані методи дослідження, результати, джерела та власну професійну діяльність
- контролювати дотримання академічної доброчесності з боку студентів
- здійснювати об'єктивне, неупереджене оцінювання результатів навчання

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПЕРЕДБАЧАЄ:

- самостійне виконання навчальних завдань, контрольних і підсумкових робіт (з урахуванням особливих освітніх потреб, якщо є)
- обов'язкове посилання на джерела при використанні чужих ідей, концепцій чи фактів
- дотримання законодавства у сфері авторського права
- надання правдивих даних щодо результатів власної навчальної, наукової або творчої діяльності, методів та джерел інформації

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОРУШЕННЯ МОЖЕ ПРИЗВЕСТИ ДО:

- необхідності повторно скласти контрольні, іспити або інші форми оцінювання
- повторного вивчення відповідного освітнього компонента
- відрахування з навчального закладу
- втрати стипендії
- позбавлення пільг щодо оплати за навчання

ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Сприяння доброчесній поведінці

Освітній процес має бути організований таким чином, щоб формувати у здобувачів освіти розуміння важливості академічної доброчесності через навчальні підходи, виховання, позитивну мотивацію та підтримку.

Відкритість та прозорість

Інформація про норми академічної доброчесності, можливі порушення та види відповідальності за них має бути загальнодоступною, зрозумілою і відкритою для всіх учасників освітнього середовища.

Політика нетерпимості до порушень

Будь-які прояви недоброчесної поведінки є неприйнятними. Університети та інші освітні установи дотримуються принципу нульової толерантності до порушень етичних стандартів академічної діяльності.

Повага до авторства

Визнання інтелектуальної власності інших є ключовим аспектом академічної доброчесності. Це передбачає дотримання авторських прав і належне цитування використаних джерел та ідей.

Уникнення конфлікту інтересів

Усі учасники академічної спільноти мають уникати ситуацій, де особисті інтереси можуть впливати на об'єктивність рішень, дій або оцінювання результатів.

Дотримання принципів академічної доброчесності має ключове значення для збереження репутації наукової спільноти, оскільки порушення цих норм може спричинити дискредитацію дослідника, втрату довіри до його результатів, а також викликати юридичні наслідки.

Виконання вимог академічної доброчесності сприяє зміцненню науки, гарантує правдивість досліджень і підтримує розвиток нових ідей на основі перевірених фактів.

